

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název práce: Pohraničí jako domov? Reflexe domova čtyřgenerační rodinou žijící v pohraniční obci X

Autorka: Věra Okénková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Blanka Soukupová CSc.

Autorka Věra Okénková si ve své bakalářské práci stanovila za úkol prozkoumat vnímání domova čtyřmi generacemi rodáků z obce X v severočeském pohraničí. K vypracování stanoveného úkolu si zvolila terénní výzkum na základě nestrukturovaných narativních rozhovorů s informátory pocházejícími z jedné, a to její vlastní, rodiny. Svůj výzkum dále podložila studiem kroniky obce X, v níž informátoři žijí, místního zpravodaje obce X, studiem odborné literatury, sběrem fotografického materiálu a vlastními fotografiemi.

Fotografie použité v textu bakalářské práce autorka vždy doplňuje datací, popisem a určením autora fotografie, pokud je znám.

V počátku své práce autorka na základě zvolené odborné literatury krátce definuje tři pojmy, a to generace, pohraničí a domov. Nesděljuje důvody, které ji vedly k volbě zrovna tohoto tématu. Nedefinuje ani blíže nerozebírá, co přesně ve své práci sama chápe pod pojmem „prožívání domova“ nebo „vnímání domova“, který si stanovila za hlavní cíl své práce. Nestanovuje si dílčí cíle nebo výzkumné otázky, které by chtěla prozkoumat.

V části, kterou ještě zahrnuje do kapitoly Úvod, se autorka bakalářské práce věnuje charakteristice svých informátorů, následovanou rozborem kroniky obce a charakteristikou osob tří kronikářů, údaji o místním zpravodaji a jeho roli sdělování o dění v obci, která navazuje na ukončení psané kroniky. Přestože podrobně charakterizuje kronikáře, neuvádí, že je považuje za informátory ani nijak nezduvodňuje, z jakého důvodu jejich charakteristiku do své práce zahrnuje. Kronika sama zachycuje historii obce a logicky tak tvoří kontext životních příběhů dotazovaných. Avšak informace o dataci kroniky, tedy od jaké doby dění v obci a její historii popisuje, nejsou uvedeny jednoznačně. Autorka nejprve píše na str. 9 o tom, že kronika je „pramen, který byl psán od roku 1975. Začíná však zmínkami o nejstarší historii, vzniku názvu a proměně obce v průběhu let. Tato část, kterou kronikář psal retrospektivně, je poměrně stručná.“, ihned na tento text autorka navazuje další větou, v níž říká, že: „Podrobněji byla kronika zapisovaná až od roku 1945.“ Zde z textu jednoznačně nevyplývá, kdy se počíná doba, od níž je kronika skutečně psána.

V podkapitole Metodologie, kterou taktéž zahrnuje do hlavní kapitoly Úvod a která by dle mého názoru mohla být postavena jako kapitola samostatná, autorka Věra Okénková přehledně popisuje zvolenou metodologii kvalitativního terénního výzkumu. Zmiňuje rovněž zachování etiky výzkumu.

Autorka Věra Okénková, jak vyplývá z její práce, se věnovala rozhovorům se svými informátory velmi podrobně. Při sdělování toho, jakým způsobem rozhovory probíhaly, upozorňuje na rizika narušování rozhovorů dalšími přítomnými osobami. Rozhovory datuje a každý informátor má své označení. Jedním z informátorů je i ona sama v roli insidera, jako zástupce nejmladší, tedy čtvrté generace. U charakteristiky čtvrté generace však v textu chybí bližší popis, datace a jeho způsob zachycení, avšak zde chybějící informace je možné dohledat v příloze u konkrétní výpovědi. U

každé generace autorka zachycuje, jak probíhal její životní běh, co informátoři považují z osobní perspektivy informátoři ve svém životě za důležité a jakým způsobem se vztahovali i k okolnímu dění, např. politickým změnám apod. Text je přehledně členěn do jednotlivých časových údobí. Časová údobí se v jednotlivých generacích liší.

Text zahrnuje především autobiografické vyprávění respondentů a nemá rozčlenění do tematicky sevřenějších celků. Nevyplývá z něj výrazněji, že se ve své práci autorka drží stanoveného tématu a že se skutečně soustředí na zvolené téma, tedy reflexi vnímání domova. Autorka se ve svém textu věnuje spíše zachycení reflexe životního běhu svých informátorů. Ohnisko zkoumané problematiky se tedy autorce Věře Okénkové posouvá od původně zamýšleného zachycení vnímání domova dotazovanými informátory do popisu životních etap informátorů, což však autorka ve svém závěru nijak nerozebírá. Použiji-li větu autorky z úvodu v kap. 1.1. , kde si stanovuje, že chce „...ukázat prožívání domova v různých fázích života u čtyřgenerační rodiny žijící v pohraniční obci X na severozápadě České republiky.“, tento cíl se autorce změnil na „...ukázat prožívání různých fází života čtyřgenerační rodiny žijící v pohraniční obci X na severozápadě České republiky.“, což není totéž. V kvalitativním výzkumu, kde probíhá současně sběr dat i jeho dílčí analýza a díky otevřeným rozhovorům s informátory, které nejsou nijak přesně strukturované, může samozřejmě dojít a také ve výzkumech často dochází, k tomu, že získávaná data posunou původně stanovené zkoumané téma. Avšak na tento posun je nutné poukázat a zdůvodnit jej, což autorka neučinila.

Svoji bakalářskou práci Věra Okénková doplnila úplnými zápisy rozhovorů s jednotlivými informátory, fotografickou přílohou a ukázkami z kroniky obce. Rovněž je přiložen soupis použité literatury.

Nedostatkem práce je přítomnost gramatických chyb, problémy jsou patrné ve shodě podmětu s přísudkem, v psaní velkých a malých písmen.

Autorka vhodně používá poznámkový aparát.

Je zajisté přínosem, že se autorce podařilo zachytit osobní vnímání každodennosti a prožívání života konkrétních informátorů ve čtyřech současně žijících generacích jedné rodiny v českém pohraničí v jednotlivých jeho fázích; podařilo se jí zachytit zároveň i osobní perspektivu vnímání politického dění okolo informátorů. Avšak v textu oponované bakalářské práce není téma reflexe pojmu domov pevně uchopené a systematicky rozpracované.

I přes uvedené nedostatky a posun zkoumané problematiky v bakalářské práci Věry Okénkové považuji její text za přínosný. Předkládá samostatně provedený výzkum a v daném čase a dané lokalitě unikátně zachycuje výpovědi o životních etapách čtyř souběžně žijících generací jediné rodiny.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 11.6.2011

Mgr. Markéta Bezoušková
Fakulta humanitních studií Karlovy univerzity